Yanlış ve Eksik Bir Tercüme/Anlayış Üzerinden İmâm-ı Rabbânî'yi Eleştirmek Ne Kadar Doğru?

بسم الله الرحمن الرحيم

http://www.dinihaberler.com/imam-i-rabbani/imam-i-rabbaninin-tutarsizliklarla-dolu-aciklamasi-h102007.html Adresinde "İmam-ı Rabbani'nin tutarsızlıklarla dolu açıklaması" başlığıyla **Mahmut Deniz** imzalı bir yazıda, yazar **İmam-ı Rabbani**'yi eleştirme (?!) sadedinde, Mektubat-ı Rabbani'den I.Cilt 256. Mektubu ele alıyor. Orjinali Farsça olan Mektubat-ı Rabbani'nin, Arapça ve Osmanlıca'ya tercümeleri gibi pek çok nüsha ve baskısı mevcuttur. İmam-ı Rabbani'yi (kuddise sırruhu) -sözde- eleştirdiğini zanneden yazarın yazısındaki şu mülahazalara dikkat çekiyoruz:

1 – Yazar ilk önce Mektubat-ı Rabbani'nin hangi dildeki nüshasını, hangi baskıyı esas alarak 256. Mektubu tercüme etmiş ve eleştirisini ona göre yapmıştır. İlmi bir inceleme, eleştirme kurallarına göre bunu mutlaka belirtmesi gerekirken, niçin belirtmemiş? İlk hatası budur.

2 – Mahmut Deniz 256. Mektubun tercümesini verirken şöyle diyor: "256. Mektubunda İmam-ı Rabbani diyor ki: "*Süâl: Kutb, kutbü'l-aktâb, Gavs ve Halîfe ne demektir? Her birinin vazifesi nedir? Vazifelerinin neler olduğunu bilirler mi, bilmezler mi? Bir kimsenin Kutbü'l-aktâb olduğu gaybdan müjdelenirmiş. Bu doğru mudur, yoksa hayâl midir? Cevâb: Resûlullahın 'aleyhissalâtü vesselâm' izinde ilerleyenlerin büyükleri, Ona uyarak Nübüvvet makamının derecelerini geçtikten sonra, içlerinden bir kaçına (Imâmet) makamını verirler. Başkalarını, o dereceleri geçirmekle bırakıp, bu makamı vermezler.* ***Bu büyükler de, onlar gibi bu dereceleri geçmişlerdir. İmamet makamını almadıkları için, onlardan ayrılırlar. Bu makama bağlı olan şeylerden mahrumdurlar.*** *Resûlullaha 'sallallahü aleyhi ve sellem' tâbi' olanların büyükleri, peygamberliğin vilâyet derecelerini tamamlayınca, bunlardan birkaçına (Hilâfet) makamını verirler. Geri kalanlara bu makamı vermeyip, yalnız o dereceleri geçirirler. İmamet ve hilâfet makamları, o derecelerin kendilerini geçerek elde edilir. Bu derecelerin zıllerinde, görüntülerinde, imamet makamının karşılığı (Kutb-i irsâd) makamıdır.*" Mektubun bundan sonra kalan bir bölümünü de yazar yazısına alıyor.

Yazarın yazısında kalın ve altı çizgili olarak verdiğimiz bölümü, Mektubat-ı Rabbani' nin orijinal Farsça nüshasında, Arapça'ya tercüme edilen nüshalarda ve Osmanlıca tercümesinde bulamadık. Bu üç dildeki nüshalarda ilgili bölümde anlatılanlar mana olarak hemen hemen aynı olduğu halde, yazarın anladığı mana ile hiçbir alakası yoktur! Mevcut üç dile ait nüshalardaki söz konusu bölümün manası şöyledir: "**Bu iki büyük zat (imamet makamına bizzat nail olan ve imamet makamının sadece kemaliyle nasiplenen), o kemalin hâsıl olmasında beraberlerdir; farklılık ise o makamın vücut ve ademinde ve o makama taalluk eden şeylerdedir.**" Bu yazımızın sonunda Mektubat-ı Rabbani' nin ilgili

bölümleri üç dilde ek olarak verilmiştir, oraya bakılabilir. Durum böyle olunca, yazar ya tercümeye esas aldığı Mektubat nüshasının muteber olup olmadığını araştırmadan tercüme yapmıştır ki; böyle bir şey ilmi bir eleştiri adına yanlıştır. İlk önce yapması gereken muteber bir nüsha bulması ve o nüshaya göre yazısını şekillendirmesi gerekirdi. Ve ya bahsi geçen bölümü tamamen yanlış anlamıştır.

3 – Yazarın tercümesinde kullandığı "peygamberliğin vilâyet derecelerini" tabiri Farsça nüshada "**Kemalat-ı velayet ve nübüvvet**" olarak geçiyor. Arapça ve Osmanlıca nüshalarda sadece "**Kemalat-ı velayet**" olarak alınmış. Buna göre, yazarın yaptığı tercüme, ya yazarın esas aldığı nüshada öyle yazıyor, o zaman en azından parantez içinde dahi olsa nüsha farklarını belirtmesi gerekirdi ki, bu farklılıklar aynı zamanda mananın da farklı olmasını gerektiriyor -zira emanet-i ilmiyye de bunu gerektirir- ya da yazar bu ibarenin ne manaya geldiğini anlayamamış.

4 – "İmamet ve hilâfet makamları, o derecelerin kendilerini geçerek elde edilir." Yazarın bu şekilde yaptığı tercüme Farsça, Arapça ve Osmanlıca nüshalarda "**Bu iki makam (imamet ve hilafet- ki burada kastedilen devlet başkanlığı manasında olmayan hilafet- makamları) asli kemaletle alakalıdır.**" şeklindedir. Durum böyle olunca, yazar 3. Maddede düştüğü duruma düşmüş ve yine okuduğu bir metini anlayamama hali tekrar etmiş.

5 – "**Bu derecelerin zıllerinde, görüntülerinde, imamet makamının karşılığı (Kutb-i irsâd) makamıdır.**" Yazar bu cümleden önceki bölümü yanlış anlayınca, manaca kendisinden önceki cümlenin devamı olan bu cümlede geçen "**zıll- üç ayrı dilde ظلّ-**" kelimesini "**görüntülerinde**" gibi tuhaf bir manayla izah etmiş, tasavvuf terimlerine uygun bir izah olmaktan çok lügat manasına yakın bir anlam tercih etmiştir. Birkaç satır sonra aynı "zıll" kelimesinin lügat manası olan "**gölge**" diye tercüme etmesi, bizim tespitimizi doğrular niteliktedir. Oysa bir önceki cümleyi doğru anlasaydı, ondan sonra gelen cümledeki "zıll" kelimesine en azından konunun bütününe uygun ve yakın bir mana verebilirdi. Zaten yaptığı tercümenin bütününde bir anlam kopukluğu ve dağınıklık söz konusu. Tasavvuf konusunda bir görüş, bir fikir ve ya bir söz eleştirilecekse, ilk önce o sözde geçen terimlerin tasavvufta ne anlama geldiği iyi bilinmelidir ki; yapılan inceleme, eleştirme sağlıklı olabilsin. Mesela; şu an üzerinde konuştuğumuz mektupta geçen "makam" kelimesinin manasıyla, ezan ve ya Kur'an okurken eda edilen "hicaz makamı, uşşak makamı" gibi isimlerle anılan "makam" farklı manalarda kullanılmıştır. Her ilmin kendine ait terim ve ıstılahlarını tam manasıyla bilmeden o ilimde bir çalışma, araştırma ve eleştirme yapmak haliyle yetersiz ve kusurlu olacaktır.

Aslı Arapça olan "zıll/ **ظل**" kelimesinin bu mektuptaki yeri itibariyle anlamı şu şekilde olursa, mektubun genel manasına daha uygun olur: "**Bu iki makam (imamet ve hilafet- ki burada kastedilen devlet başkanlığı manasında olmayan hilafet- makamları) asli kemaletle alakalıdır. Kemalat-ı zilliyette -ki asli kemalata nispetle manevi olarak biraz daha onun aşağısındandır- imamet makamına uygun olan…**"

6 – Yazar Mahmut Deniz, 256. Mektubu tercüme ederken şöyle bir ifade kullanıyor: "**Makam sâhibi olan, bilgi sâhibi olur. Makam derecesi verilen, fakat makam verilmeyen Velinin ilim sâhibi olması lâzım değildir. Yaptığı**

hizmetleri bilse de olur, bilmese de olur.” Yazarın mektubu anlayışı ve tercümesi aynen böyle, şimdi bu anlayışına göre İmam-ı Rabbani’yi (kuddise sırruhu) şöyle tenkit ediyor:

İLİMSİZ DE DERECE ALINIYORSA MAKAM VERİLENİN İLİM SAHİBİ OLDUĞUNA KİM KARAR VERDİ?

Yukarıda bizim de eleştirdiğimiz noktayı az da olsa görmüş olmalı ki İmam-ı Rabbani derece atladığı halde makam verilmeyen velinin özelliklerini daha doğrusu kendisine neden makam verilmediğini anlatmak istiyor. Neymiş? “**Makam derecesi verilen fakat makam verilmeyen velinin ilim sahibi olması lazım değildir.**” Cümleye bakar mısınız?! Makam derecesi verilip makam verilmeyenin ilim sahibi olması madem ki gerekmiyor, başta apaçık şekilde ilim sahibi olup makam derecesi verilen kimseye imamet veya hilafet makamı verilecek denilmesi gerekmiyor muydu? Resulullah’ın izinden giden büyükler(!) demek ki ilim sahiplerine veriyormuş makamları. Cahillere değil. İyi ama ilim sahibi olmadan bunlar o makama nasıl geldi? Madem hepsi eşitti ve içlerinden birine o makam verilecekse hepsi demek ki ilim sahibi iken burada makam verilmeyeni ilim sahibi olmasa da o makamın derecesi verilir demenin anlamı ne?

Anlamı şu; İmamı Rabbani’ye tabi olanlar kendi yoluna girdiklerinde kendisine hevesle bağlanacaklar. Kendisine ne yapması ve ne yapmaması gerekenler haliyle anlatılacak. Tabi birileri virdleri yapacak birileri ise haliyle yapamayacak. Yapamayacak olanlar tabi ki çoğunluk olacaklar. İşte bu ilim sahibi olmak isteyip de olamayanları da elde tutmanın yolu, “Bakın, (ey sürü haline getirdiğimiz müridler) ilim sahibi olmanıza gerek yok. Siz alim gibi hareket ederseniz. Size de ilim sahiplerinin o dereceleri verilir. Yani doktor olmanıza gerek yok. Doktor gibi kendinizi hissedip davranmanız doktor icazet belgesi almanız için yeterli. ”**İyi ama bu icazet belgesini alan, ya kendini doktor sanıp ameliyata girer, insanın orasını burasını doğramaya başlarsa kim ameliyat masasındaki adamın dağılan organlarını toplayacak? İşte bundandır ki İmam-ı Rabbani’nin takipçileri, haddini bilemez bir şekilde tıpkı İmam-ı Rabbani gibi ilim sahibi olmadığı halde kendini İmam-ı Rabbani sanır ve fetvalar vermeye başlar.**” Yazar Mahmut Deniz’ in sözlerinden bu kadarını almakla yetinelim.

Gelelim mektuptaki ilgili bölümün üç dildeki nüshalarını esas alarak yapılan tercümesine -nasıl olsa makale sonunda orjinallerini de verdik-, mektubun yazılış gayesi İmam-ı Rabbani’ye (kuddise sırruhu) sorulan şöyle bir sorudur: “**Kutub, kutbu’l-aktab, gavs, halife kelimelerinin manaları ve her birinin hizmet ve vazifeleri nelerdir? Bu zatlar yaptıkları hizmetlere muttali olurlar mı?” Bu soruyu İmamı Rabbani şöyle cevaplıyor: “ -Adı geçen makamlardan bir- makama bizzat nail olan bir zat, hangi makama nail olduğunu elbette bilir. Aynı makama bizzat nail olamayan ama o makamın kemalliğine nail olan bir zata gelince, onun o makamın kemalliğine erdiğine ve o kemallikle yaptığı hizmetleri bilmesi şart değildir.**” İmam- ı Rabbani’nin (kuddise sırruhu) cevabı bu kadardır. Yazar zaten anlamadığı mektubun kısa bir bölümünden bu kadar mana nasıl çıkarıp da bu kadar eleştiri yapmış! İşte burası dikkati şayan. Hem okuduğun kısa bir mektuptan hiçbir şey anlama, hem de aynı bölümden çok şey anla; mektupla hiç alakası olmayan bir sürü mana çıkart! Tam Marko Paşalık bir vakıa… Yazarın bu halini ancak Marko Paşa anlayabilir.

7 – Yazar mektubun tercümesini bitirdikten hemen sonra şöyle diyor: “*Bu yazıyı okuyup da etkilenmeyecek pek adam yoktur. Ama yazıyı şöyle dikkatlice okuyup Kur’an ve Sünnetten delillerini araştırınca yazının tutarsızlığı kendiliğinden ortaya çıkıyor. Çünkü **Gaybü’r-Rical** adıyla meşhur bu tür makam ve mevkileri teyit eden tek bir ayet bulunmuyor. Var olan hadislerin tamamı da Peygamberimizden 300 sene sonra uyduruluyor.*”

“Bu yazıyı okuyup da etkilenmeyecek pek adam yoktur.” diyen yazar! ‘Bu yazı’ dediğin yazının eğer 256. Mektubun tercümesi olduğunu zannediyorsan vay senin haline, hem de ne vay! Ve yalan yanlış anladığın bir mektuptan etkilenmeyecek pek adam yoksa, bir de o mektubu doğru anlasaydın o zaman halin nice olurdu acaba?!

“*Çünkü Gaybü’r-Rical adıyla meşhur bu tür makam ve mevkileri teyit eden tek bir ayet bulunmuyor.*” diyen yazara biz de “**tasavvufta ‘Gaybü’r-Rical’ adıyla anılan bir makam ve mevki zaten yoktur**” diyoruz. Tasavvuf terimleriyle alakalı müstakil eserlerde ve tasavvuf kitaplarında yazarın bahsettiği “gaybü’r-rical” ismiyle anılan herhangi bir makam bulamadık. Zaten Kur’an ve sünnette de bu isimle bir makam yokmuş. Tasavvufta olmayan bir makam hakkında “tek bir ayet yoktur” ne demek? Tasavvufta olmayan şeyler hakkında, tek bir ayet yok ise böyle bir sözü yazar burada niçin zikretmiştir? Bu tutumuyla tasavvufu destekliyor mu? Yoksa karşı mı çıkıyor? Bu ne yaman çelişkidir! Olmayan bir şeye niçin bu kadar kafayı takmıştır?!

“*Var olan hadislerin tamamı da Peygamberimizden 300 sene sonra uyduruluyor.*” Bu cümle, Türkçe dilbilgisi kurallarına göre “anlatım bozukluğuna” çok çarpıcı bir örnek olabilecek kadar hatalıdır. Eğer bu cümleyi olduğu gibi okursak, yazar “Var olan hadislerin tamamı da Peygamberimizden 300 sene sonra uyduruluyor.” diyor; hangi konu hakkında var olan hadislerin tamamı? Gaybü’r-Rical adıyla meşhur bir makam ve mevki zaten tasavvufta yok ise, yazara soruyu daha açık ve net soralım: “Hangi konu hakkında var olan hadislerin tamamı uydurma? Ya da var olan hadislerin tamamı mı uydurma? Yani ortada uydurma olmayan bir tek hadis bile mi yok? Herhangi bir konu hakkında “hadis” diye bir söz uydurmanın vebali çok büyük iken, tasavvufta olmayan bir makam hakkında “hadis” diye bir söz uydurmanın vebalini varın siz takdir edin! Yazarın Türkçe ile de başı dertte!

Buraya kadar yazısından ilk 5 cümlelik bölümü incelediğimiz yazarın kendi cümlelerinden birini tekrar ona iade etmekten başka çare kalmıyor: “Ama yazıyı şöyle dikkatlice okuyup Kur’an ve Sünnetten delillerini araştırınca yazının tutarsızlığı kendiliğinden ortaya çıkıyor.”

İlk başta sorduğumuz soruyu burada tekrar soralım; **Yanlış ve Eksik Bir Tercüme/Anlayış Üzerinden İmam-ı Rabbani’yi Eleştirmek Ne Kadar Doğru?** Mahmut Deniz’in 256. Mektuba yaptığı tercümeye “tercüme kural ve kaideleri”ne göre “256. Mektubun kelime tercümesi” demek imkânsızdır, çünkü metinde geçen kelimelerin ne anlama geldiğini bilmemektedir. “Mana tercümesi” demek hepten imkânsızdır, zira manayı da bir türlü doğru dürüst anlayamamıştır. Mektubun Türkçe olarak verdiği bölümü, mektubun bir çeşit yorumu olarak kabul edilemez. Sebebi ise asıl metni, manayı anlamayanın yorum yapma hakkı ve salahiyeti yoktur. Hem zaten yorum olan bir metne eleştiri yapılacaksa, bu eleştiri yorum yapana yöneltilir; yorumun kaynağı olan asıl metne değil. İşin

en ilginç yanı ise doğru dürüst anlamadığı bir metinden, ilginç, tuhaf, garip, uçuk- kaçık manalar çıkarıp koskoca İmam-ı Rabbani'yi (kuddise sırruhu) eleştirmeye kalkması.

Anlatıldığına göre, tabipliğiyle de meşhur Marko Paşa, aynı yazar gibi dermansız müptelaları, kronik vak'aları dikkatle dinler, dinler, ama baktı olmuyor, durum işin içinden çıkılacak gibi değilse, rahatsızı bir an önce başından defetmek için Başkâtibi Muhtar Efendiyi yanına çağırarak "Zanım (Canım) Efendi, yaz buna bir sudan kalafat" dermiş.

Konya, 2 Rebiu'l-Ahir, 1438

EKLER:

1) Sayfa 5-6: Mektubat-ı Rabbani 1. Cilt, 256. Mektubun orijinal Farsçası, Zahidan Yayınevi, thk: Muhammed Eyüb Genci, h. 1424, Zahidan, İran.

2) Sayfa 7-8: Mektubat-ı Rabbani 1. Cilt, 256. Mektubun Arapça tercümesi, Matbaatu'l Miriyye, Mekke-i Mükerreme, h. 1317, -baskısından ofset olarak- Sıraç Kitabevi, İstanbul, trhsz.

3) Sayfa 9: Mektubat-ı Rabbani 1. Cilt, 256. Mektubun Osmanlıca tercümesi, Litoğrafya Matbaası, 1277,-baskısından ofset olarak- Elif Ofset Tesisleri, İstanbul, 1978.

EK 1

تحقیق حدیث لَوِاتُّزِنَ اِیْمَانُ اَبِی بَکْرٍ...الخ

الحمدُلِلّٰهِ وَ سَلَامٌ عَلیٰ عِبَادِهِ الَّذِیْنَ اصْطَفیٰ. مکتوب شریفه که بمصحوب درویشی ارسال داشته بودند، رسید فرحت فراوان رسانید. پرسید بودند که معنی قطب و قطب‌الاقطاب و غوث و خلیفه چیست و هر کدام به چه خدمت مأموراند و از خدمت خود اطلاع دارند یا نه و بشارت قطب‌الاقطاب که از عالم غیب می‌رسد، اصلی دارد یا اختراع وهم و خیال است؟

باید دانست که کُمّل تابعانِ نبی ـ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمُ الصَّلَوَاتُ وَ التَّسلِیْمَات ـ چون به تبعیت، کمالات مقام نبوت را تمام کنند، بعضی ایشان را به منصب امامت سرفراز می‌سازند و بعضی را به مجرّدِ حصولِ آن کمال اکتفا می‌فرمایند. این هر دو بزرگ در نفسِ حصول آن کمال برابرند. تفاوت در منصب و عدم منصب است و در اموری که تعلق به آن منصب دارند و چون تابعانِ کُمّل، کمالات ولایت و نبوت را تمام کنند، بعضی را به منصب خلافت مشرّف می‌سازند و بعضی را به مجرّد حصولِ آن کمالات اکتفا می‌نمایند، چنانکه بالا گذشت. این هر دو منصب تعلق به کمالات اصلیّه دارند و در کمالات ظلیّه مناسبِ منصبِ امامت، منصب «قطب ارشاد» است و مناسبِ منصبِ خلافت، منصب «قطب مدار». گویا این دو مقام که در تحت‌اند، ظلال آن دو مقام‌اند که در فوق‌اند.

و «غوث» نزد «شیخ محی‌الدین بن العربی» همان قطب مدار است. نزد او غوثیت منصبِ علاحده نیست از منصب قطبیت. و آنچه معتقد فقیر است آن است که «غوث» غیرِ قطب مدار است، بلکه مُمد و معاون روزگار اوست. «قطب مدار» در بعضی امور مدد از وی می‌خواهد و در نصبِ مناصبِ مقام «ابدال» نیز او را دخل است و قطب را به اعتبار اعوان و انصار او «قطب‌الاقطاب» نیز گویند، چه اعوانْ و انصارِ قطب، اقطاب حکمی‌اند. از اینجاست که صاحب «فتوحات مکیه» می‌نویسد: مَا مِنْ قَرْیَةٍ مُؤْمِنَةٍ کَانَتْ اَوْ کَافِرَةٍ اِلاَّ وَ فِیْهَا قُطْبٌ(۱)

بدانند که صاحبِ منصب، البته صاحبِ علم است و آنکه کمالِ آن منصب دارد و

۱ـ در هر روستا و آبادی که مردم در آن زندگی کنند، قطبی حضور دارد، مردم آن روستا کافر باشند یا مؤمن فرقی نمی‌کند.

darusselam.com

منصب ندارد، لازم نیست که از ارباب علم بود و از خدمات خود مطلع باشد.
و بشارتی که از عالم غیب می‌رسد، بشارت حصولِ کمالات آن مقام است، نه بشارت منصب آن مقام، که منوط به علم است.

و ایضاً پرسیده بودند که مراد از ایمان که در حدیث لَوِ اتُّزِنَ اِیْمَانُ اَبِی‌بَکْرٍ مَعَ اِیْمَانِ اُمَّتِیْ لَرَجَحَ[1] واقع شده است چیست و سبب رجحان آن کدام است؟

بدانند که رجحانِ ایمان به واسطهٔ رجحان مؤمن‌به است و چون متعلق ایمانِ حضرت صدیق - رضی الله عنه - فوقِ متعلقات ایمان امت است، هر آیینه راجح باشد.

مخدوماً در عروجات، معامله تابه جایی می‌رسد که اگر یک نقطه بالاتر رود، کمالی که به سبب عروج آن نقطه حاصل شده است، از جمیع کمالات ماتقدم افزون‌تر بود، زیرا که آن نقطه از جمیع آنچه ماتحت اوست، افزون‌تر است و همچنین است حال آن نقطه که فوق آن نقطهٔ ماتقدم است، چه نقطه ماتقدم به آنچه در تحت اوست، در جنب نقطه فوق حقیر و نقیر است عَلَی هٰذَا الْقِیَاس.

پس هر که متعلقِ ایمان او کمالِ فوق بود، هر آیینه راجح خواهد بود، از جمیع آنچه ما تحت آن بود. از اینجا گفته‌اند که معامله عارف به جایی می‌رسد که در طرفةالعین کسب جمیع کمالات ماتقدم می‌نماید. و به اندازهٔ تحقیق فقیر در یک لمحه، تحصیل زیاده از جمیع کمالات ماتقدم می‌فرماید. ﴿ذٰلِکَ فَضْلُ اللّٰهِ یُؤْتِیْهِ مَنْ یَّشَاءُ وَ اللّٰهُ ذُوالْفَضْلِ الْعَظِیْمِ﴾

و ایضاً پرسیده بودند که «شیخ ابن العربی» و تابعان ایشان نوشته‌اند که آن‌قدر اطفال که به سبب حضرت موسیٰ - عَلٰی نَبِیِّنَا وَ عَلَیْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام - کشته شدند، استعدادات جمیع آن مقتولان به حضرت موسیٰ منتقل گشت - عَلٰی نَبِیِّنَا وَ عَلَیْهِ الصَّلٰوةُ وَ السَّلَام - حقیقت این سخن را به تفصیل نویسند؟

بدانند که این سخن اصیل است، زیرا که به تحقیق پیوسته است که چنانچه یک شخص را سبب حصول کمالاتِ جماعه می‌گردانند، همچنان جماعه را نیز سبب حصول کمالاتِ یک شخص می‌سازند. «پیر»، هر چند سبب حصول کمالاتِ مریدان است، لیکن مریدان نیز اسباب کمالاتِ «پیر»اند. این معنی را فقیر در مأکولات و مشروبات که اجزای

۱- اگر ایمان ابوبکر را با ایمان تمام امت وزن کنند، قطعاً ایمان ابوبکر سنگین‌تر خواهد بود.

darusselam.com

EK 2

Mektâubât-ı Rabbânî - 256. Mektûb Arapça Metni - 1

فوضت مكتوبكم فاكتب جواب الاستفسارات فيرجى مسامحتكم و [illegible]
من المحبين وحيث أنه واقع فى جواركم ينبغى رعاية الالتفات والتوجه فى حقه

﴿ المكتوب السادس والخمسون والمائتان الى الشيخ بديع الدين فى جواب سؤاله عن القطب وقطب الاقطاب والغوث والخليفة وما يتعلق بذلك ﴾

الحمد لله والسلام على عباده الذين اصطفى وصل المكتوب الشريف المرسل صحبة الدرويش فاوروث فرحا وافرا و سئلت عن معنى القطب وقطب الاقطاب والغوث والخليفة وعن خدمة كل منهم ووظيفته وأنه هل لهم اطلاع على خدمتهم ام لا والبشارة بقطبية الاقطاب التى تجئ من عالم الغيب هل لها أصل او هى من اختراع الخيال والوهم (ينبغى) أن يعلم ان كل اتباع نبى عليه وعليهم الصلاة والسلام اذا اتوا بالتبعية مقام النبوة يشرف بعضهم بمنصب الامامة وبعضهم يكتفى بمجرد حصول ذلك الكمال وهذان المعظمان متساويان فى نفس حصول ذلك الكمال وانما التفاوت فى حصول المنصب وعدمه وفى امور تعلق بذلك المنصب واذا اتم الاتباع الكمل كمالات الولاية يشرف بعضهم بمنصب الخلافة ويكتفى بعضهم بمجرد حصول تلك الكمالات كما مر آنفا وكل من هذين المنصبين يتعلق بالكمالات الاصلية وأما فى الكمالات الظلية فالمناسب لمنصب الامامة يعنى لأن يكون حذاءه وظله هو منصب قطب الارشاد والمناسب لمنصب الخلافة منصب قطب المدار وكأن هذين المقامين التحتانيين

(ظلال)

والحب فى الله واجب
ومحبة الصالحين ثابتة لكن
من أين لكم ان استحضار
صورة رجل فى الذهن
ولو كان من الصالحين
تحصل به هذه المطالب
كلها وان استحضاركم بسبب
تعلق القلب وانه جائز
والجواب عن هذا من
وجوه الاول قولك من
أين لكم أن استحضار صورة
رجل فى الذهن تحصل به
هذه المطالب كلها أقول
ان هذه المطالب تحصل لنا
بما ذكرناه كما حصلت لك
اضدادها باستغراقك فى

darusselam.com

ظلال ذينك المقامين الفوقانيين (والغوث) عند الشيخ محيي الدين بن عربي قدس سره هو قطب المدار المذكور وليست الغوثية عنده منصبا على حدة وممتازة عن منصب القطبية وما هو معتقد الفقير أن الغوث غير قطب المدار بل هو عمده ومعاونه في اموره وشئونه وقطب المدار يستمد منه في بعض الامور وفي تعيين مناصب الابدال ونصبهم له دخل ايضا ويقال للقطب باعتبار الاعوان والانصار قطب الاقطاب ايضا لان اعوان قطب الاقطاب وانصاره حكام ومن هنا قال صاحب الفتوحات المكية ما من قرية مؤمنة كانت او كافرة الا وفيها قطب (واعلم) ان صاحب المنصب صاحب علم البتة وأما الذي فيه كمال ذلك المنصب دون نفس المنصب فلا يلزم كونه من ارباب العلم وكونه مطلعا على خدماته والبشارة التي تصل من عالم الغيب هي بشارة حصول كمالات ذلك المقام لا بشارة حصول منصب ذلك المقام التي هي منوطة بالعلم (وسألت) أيضا انه ما المراد بالايمان الواقع في حديث لو وزن ايمان ابي بكر بايمان امتي لرجح وما سبب رجحان الايمان بواسطة رجحان المؤمن به وحيث كان متعلق ايمان ابي بكر فوق متعلقات ايمان الامة يكون راجحا ألبتة (ايها) المخدوم ان معاملة السالك قد تبلغ في عروجاته مبلغا لو تفوق منه مقدار نقطة تكون الكمالات التي تحصل بسبب هذا العروج والتفوق ازيد من جميع الكمالات السابقة لان تلك النقطة ازيد من جميع ما تحتها وكذلك حال النقطة التي فوق هذه النقطة فان هذه النقطة حقيرة في جنبها وعلى هذا القياس فمن كان متعلق ايمانه كمال الفوق وغايته يكون راجحا ألبتة على جميع ما تحته ومن هنا قالوا تبلغ معاملة العارف مبلغا يكتسب في طرفة العين مثل جميع كمالاته المتقدمة وعلى مقياس تحقيق الفقير يحصل في لحظة ازيد من جميع الكمالات المتقدمة ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء والله ذو الفضل العظيم (وسألت) ايضا أنه ذكر الشيخ ابن عربي واتباعه ان الاطفال الذين قتلوا بسبب موسى على نبينا وعليهم الصلاة والسلام انتقلت استعدادات كلهم الى موسى عليه السلام فنرجو تحرير حقيقة هذا الكلام بالتفصيل (اعلم) أن هذا الكلام أصيل لانه مكتوب بالتحقيق فكما ان شخصا واحدا يجعل سببا لحصول الكمالات لجماعة كذلك تجعل الجماعة سببا لحصول الكمالات لشخص واحد فان الشيخ وان كان سببا لحصول الكمالات للمريدين ولكن المريدين ايضا اسباب لحصول الكمالات للشيخ وهذا الفقير أحس هذا المعنى في المأكولات والمشروبات التي صارت اجزاء بدنه بحيث كلما تناوله من طعام او شراب صار ذلك سببا لجامعية استعداده وظهرت به قابلية اخرى فاذا قصد في بعض الاوقات ترك المأكولات اللذيذة منع من ذلك بواسطة تحصيل هذه الجامعية ولم يؤذن له بترك ذلك الطعام اللذيذ بسبب حصول تلك القابلية وكم من استعداد انتقل من شخص الى آخر كلا أو بعضا وصار محسوسا أن ذلك الشخص بقي خاليا وحصل الآخر جمعية (وسألت) ايضا ان الشيخ (١) نجم الدين الكبرى ارسل واحدا من مريديه عند واحد من الاعزة ليستفهم منه أنه تحت قدم اي نبي فقال له الشيخ المرسل اليه في اي شغل جهودك ففهم الشيخ نجم الدين من هذا الكلام أنه تحت قدم موسى على نبينا وعليه الصلاة والسلام باي وجه يفهم هذا المعنى من هذه العبارة (اعلم) ان الجهود يطلق على اليهود وهم من امة موسى عليه السلام (وسألت)

قدم موسى عليه السلام انتهى معربا من سلسلة العارفين لمولانا القاضي محمد اكرم خلفاء الخواجه احرار قد

darusselam.com

EK 3

Mektâubât-ı Rabbânî - 256. Mektûb Osmanlıcasından

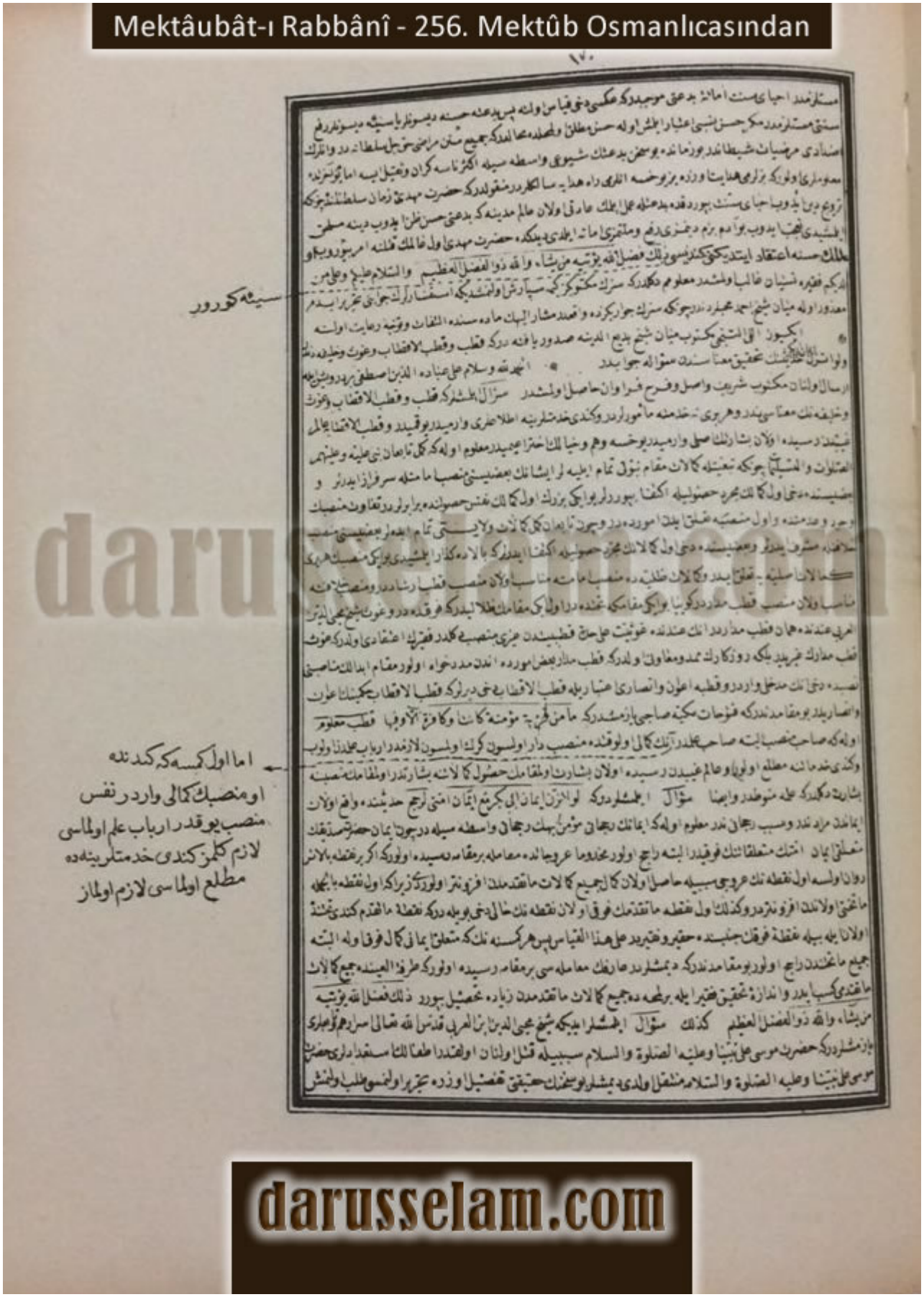

سینه کورور

اما اول کمسه که کندنه
اومنصبك كمالی واردر نفس
منصب یوقدر ارباب علم اولماسی
لازم کلمز کندی خدمتلرینه ده
مطلع اولماسی لازم اولماز

darusselam.com